

ВАЗОРАТИ МАОРИФ ВА ИЛМИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН
ВАЗОРАТИ МОЛИЯИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН
ДОНИШГОҲИ ДАВЛАТИИ МОЛИЯ ВА ИҚТИСОДИИ ТОҶИКИСТОН
БАХШИ ТАҶРИБАОМУЌИ ВА РУШДИ КАСБИЯТИ РАЁСАТИ ТАЪЛИМ



ДАСТУРИ МЕТОДӢ

доир ба таҷрибаомӯзии таълимӣ, истеҳсолӣ, пешаздипломӣ
(барои донишҷӯёни ихтисосҳои 1–960101 – хадамоти гумрук,
1–96010102 – таъминоти иқтисодии фаъолияти гумрукӣ, 1–96010103 –
беҳатарии иқтисодӣ)

ДУШАНБЕ-2022

ББК 65.9 (2) 301
С-50
М-65
УДК: 37.091.214. (073)

Бо қарори Шӯрои илмӣ - методии Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон суратмаҷлиси № 7/4.4 аз 23.02.2022 соли 2022 ба чоп тавсия карда шудааст.

Муқарризон: Сардори раёсати таълими Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон, **номзоди илмҳои педагогӣ, дотсент Қаландаров А.Ш.**,
Декани факултети иқтисодиёт ва тичорати Донишгоҳи давлатии тичоратии Тоҷикистон **номзоди илмҳои иқтисодӣ, дотсент Ҷабборов А. И.**

Сулаймонзода Ш. Ф. Мираков Қ.М., Муминов А.Б.

Дастури методӣ доир ба таҷрибаомӯзии таълимӣ, истеҳсоли ва пешаздипломӣ//Дар зери таҳрири умумии дотсент Мираков Қ.М. - Душанбе: ДДМИТ, 2022. - 36 сах.

Таҷрибаомӯзии таълимӣ, истеҳсоли ва пешаздипломӣ ҷузъи асосии раванди таълим ҷиҳати тайёр намудани мутахассисон дар соҳаи фаъолияти гумрукӣ ва бехатарии иқтисодӣ ба ҳисоб меравад. Дар раванди таҷрибаомӯзӣ донишҷӯ малакаи назариявии андухтаи худро ба низом дароварда, роҳҳои дар амал татбиқ намудани онҳоро мустақкам месозад ва қобилиятнокии хешро дар самти қабули қарорҳо дар соҳаи фаъолияти гумрукӣ сайқал медиҳад.

Дастури методӣ мақсаду вазифаҳо, масъалаҳо, тарзи ташкил, роҳбарӣ ва гузаштани таҷрибаомӯзии таълимӣ, истеҳсоли ва пешаздипломиро дар бар гирифта, тарзи навиштан ва ҳимояи ҳисоботи таҷрибаомӯзӣ ва рисолаҳои хатмро муайян мекунад.

Дастури методӣ доир ба таҷрибаомӯзии таълимӣ, истеҳсоли ва пешаздипломӣ барои донишҷӯёни ихтисосҳои 1-960101-хадамоти гумрук, 1-96010102 -таъминоти иқтисодии фаъолияти гумрукӣ ва 1-96010103 – бехатарии иқтисодӣ пешниҳод карда мешавад.

Мундариҷа

Сарсухан	4
1. Мақсад ва вазифаҳои таҷрибаомӯзии таълимӣ, истеҳсолӣ ва пешаздипломӣ	5
2. Ташкил ва роҳбарии таҷрибаомӯзӣ	6
3. Ҳуҷҷатҳои ҳисоботӣ оид ба таҷрибаомӯзӣ	10
4. Барномаи таҷрибаомӯзӣ	10
4.1. Нақшаи тақвими мавзӯҳо барои таҳлил ва омӯзиш	10
4.2. Мундариҷаи таҷрибаомӯзӣ	11
5. Барасмиятдорӣ ва ҳимояи ҳисоботи таҷрибаомӯзӣ	15
Замимаҳо	19

Пешгуфтор

Дастури методӣ доир ба таҷрибаомӯзии таълимӣ, истеҳсолӣ ва пешаздипломӣ (минбаъд-дастури методӣ) қисми таркибии раванди таълимӣ - тарбиявӣ буда, яке аз дастурҳои муҳимтарин дар раванди тайёр намудани мутахассисони баландихтисоси соҳаи фаъолияти гумрукӣ ва бехатарии иқтисодӣ маҳсуб меёбад.

Дастури методӣ дар асоси талаботи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф», Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ», Низомномаи намунавӣ дар бораи таҷрибаомӯзии донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии соҳавӣ таҳия гардида, тартиби ташкил ва гузаронидани таҷрибаомӯзии таълимӣ (шиносӣ), истеҳсолӣ ва пешаздипломиро ба танзим медарорад.

Инчунин, асоси ҳуқуқӣ барои ташкил ва баргузори таҷрибаомӯзии донишҷӯёни ихтисосҳои 1-960101-хадамоти гумрук ва 1-96010102-таъминоти иқтисодии фаъолияти гумрукӣ ва 1-96010103 – бехатарии иқтисодӣ, ки бо фармоиши ректори Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон тасдиқ мегардад, маҳсуб меёбад.

Таҷрибаомӯзии донишҷӯён мутобиқи нақшаи таълимии амалкунанда, барномаи таҷрибаомӯзӣ ва супоришҳои инфиродӣ ташкил карда мешавад.

Дастури методӣ бо назардошти талаботе таҳия карда шудааст, ки нисбат ба омодазории мутахассисони ихтисосҳои дар боло зикргардида пешниҳод мегарданд ва аз ҷанбаҳои зерин иборат аст:

- мақсад ва вазифаҳои таҷрибаомӯзӣ;
- тартиби гузаштани таҷрибаомӯзӣ;
- роҳбарии таҷрибаомӯзӣ;
- мундариҷа ва муҳлатҳои иҷрои супоришҳои инфиродӣ;
- талабот нисбат ба ҳисоботи таҷрибаомӯзӣ, тартиби таҳия ва муҳлати дифоъ намудани он.

Дастури методӣ барои донишҷӯёни курсҳои 2-юм, 3-юм ва 4-уми ихтисосҳои 1-960101-хадамоти гумрук, 1-96010102-таъминоти иқтисодии фаъолияти гумрукӣ ва 1-96010103 – бехатарии иқтисодии таҳсили рӯзона ва фосилавии муассисаҳои таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ гардидааст ва аз ҷониби комиссияи таълимию методии Шӯрои

илмӣ – методии Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон баррасӣ ва тасдиқ карда шудааст.

Таҷрибаомӯзӣ дар давраи таҳсил бо мақсади амиқтар омӯхтани фанҳои ҷудогонаи махсус ва тахассусӣ дар воҳидҳои сохтории Хадамоти гумрук ва дигар соҳаҳои хизматрасонӣ (логистикӣ) (минбаъд – объекти таҷрибаомӯзӣ) оид ба самтҳои фаъолияти гумрукӣ ташкил карда мешавад.

Таҷрибаомӯзӣ ҷузъи ҳатмӣи нақшаи таълимӣ буда, муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ҷиҳати ташкили он масъул мебошанд. Таҷрибаомӯзӣ чунин бояд ташкил карда шавад, ки донишҷӯ имконияти истифодаи малакаи гирифтаашро ҳангоми навиштани рисолаи ҳатм дошта бошад. Агар донишҷӯ таҳсилро дар муассисаи таҳсилоти олии касбӣ бо қор дар яке аз соҳаҳои хоҷагии халқ якҷоя пеш барад, пас муассисаи таҳсилоти олии касбӣ ҳуқуқ дорад гузаштани таҷрибаро дар ҷои қори донишҷӯ иҷозат диҳад, ба шарте ки ҳислати қори аз тарафи донишҷӯ иҷрокардашаванда ба соҳаи тахассусе, ки аз рӯи он вай дар муассисаи таҳсилоти олии касбӣ таҳсил мекунад, мувофиқ бошад.

Гузаштани таҷрибаомӯзӣ барои донишҷӯён бояд мувофиқи нақшаи таълимӣ ва барномаи таҷрибаомӯзии аз тарафи донишгоҳ тасдиқкардашуда сурат гирад ва бо пешниҳод намудани ҳисобот оид ба таҷрибаомӯзию ҳимояи он анҷом пазирад.

Мутобиқи Низомномаи намунавӣ дар бораи таҷрибаомӯзии донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки бо қарори мушовараи Вазорати маориф ва илм аз 28.08.2014 таҳти №18/10 тасдиқ шудааст, дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ таҷрибаомӯзӣ дар шаклҳои асосии ба тариқи зайл муқарраркардашуда ташкил ва гузаронида мешаванд:

- таҷрибаомӯзии таълимӣ (шиносӣ);
- таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ;
- таҷрибаомӯзии пешаздипломӣ.

Таҷрибаомӯзии таълимӣ (шиносӣ) қорҳои таълимиро дар бар гирифтааст, ки ҳангоми ташкил ва гузаронидани онҳо донишҷӯён маълумоти аввалинро дар бораи хусусиятҳои фаъолияти касбии самт (иختисос)-и интихобкардаи худ ба даст меоранд. Ин шакли таҷрибаомӯзӣ дар курси 2-юм аз 29 июни соли 2022 то 12 июли соли 2022 гузаронида мешавад.

Вазифаҳои таҷрибаомӯзии таълимӣ (шиносӣ) дар муайян намудани асосҳои фаъолияти касби оянда ва баланд бардоштани маҳорат ва малакаи аввалини таҳассусии донишҷӯ ифода мегардад. Он аз намудҳои таҷрибаомӯзии экскурсионӣ, шиносӣ, таҳлилий иборат буда, аз рӯи Стандарти давлатии таҳсилоти олии касбӣ муайян карда шуда, дар воҳидҳои сохтории Хадамоти гумрук, дар назди кафедраҳои таҳассусӣ гузаронида мешавад.

Манбаи ташаккул додани малакаҳои касбӣ ҳангоми гузаронидани таҷрибаомӯзии таълимӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ метавонад азбар намудани барномаҳои гуногун ва иҷрои шаклҳои гуногуни корҳои амалӣ, аз қабili системаи тренингӣ, бозиҳои расмӣ касбӣ, озмоишӣ ва барномаҳои компютерӣ («Делта», «1С Муҳосибот», «Вест 4», «Омор» ва «Ҳукумати электронӣ») ба шумор равад.

Таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ аз рӯи самт (ихтисос) бо мақсади мустаҳкам намудани донишҳои назариявии донишҷӯён, аз рӯи фанҳои умумикасбӣ ва таҳассусӣ, ҷамъоварии маводи таълимӣ барои навиштани корҳои курсӣ гузаронида мешавад. Таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ дар воҳидҳои сохтории Хадамоти гумрук ташкилот ё муассисаи таълимӣ ва озмоишгоҳҳои соҳавӣ гузаронида мешавад. Ин шакли таҷрибаомӯзӣ дар курси 3-юм аз 19 июни соли 2022 то 12 июли соли 2022 гузаронида мешавад.

Таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ метавонад дар назди кафедраҳои таҳассусӣ ва ё муассисаҳои ба он марбут гузаронида шаванд. Гурӯҳи таълимӣ ба зергурӯҳҳо ҷудо карда шуда, мақсади он муайян карда мешавад. Бо қарори Шӯрои олимони муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ гузаронидани ин шакли таҷрибаомӯзӣ дар муддати ҳафтаҳои таълими назариявӣ иҷозат дода мешавад. Дар чунин мавридҳо муҳлати гузаронидани таҷрибаомӯзӣ барои нигоҳ доштани давомнокии он мувофиқи нақшаҳои таълимӣ муайян карда мешавад.

Таҷрибаомӯзии пешаздипломӣ дар курси 4-ум гузаронида мешавад. Давомнокии он барои донишҷӯёни курси 4-уми шӯбаи рӯзона ва курси 3 аз 13 апрели соли 2022 то 24 майи соли 2022, барои донишҷӯёни курси 4-уми таҳсилоти фосилавӣ аз 14 апрели соли 2022 то 10 майи соли 2022 муайян карда шудааст. Вазифаи таҷрибаомӯзии пешаздипломӣ аз рӯи талаботи барномаи таълимии самт (ихтисос)-и муассисаи таҳсилоти олии касбӣ дар асоси пурра азхудкунӣ ва такмил додани дониш, азбар намудани роҳи усулҳои ҷамъоварӣ намудани натиҷаҳо ва далелҳо оид ба

мавзӯи кори хатмкунӣ бакалавр (кори дипломи мутахассис) ва ба даст овардани салоҳиятҳои касбӣ аз ҷониби донишҷӯён муайян карда мешавад. Донишҷӯёне, ки дар асоси барномаи мақсаднок ба муассисаи таҳсилоти олии касбӣ аз рӯи самт (ихтисос) қабул шуда, таълим гирифта истодаанд, таҷрибаомӯзиҳои худро дар муассиса ва ташкилотҳои мегузаронанд, ки агар муассисаи таълимӣ бо онҳо шартномаи тарафайн ба имзо расонида бошад. Иваз кардани ҷои таҷрибаомӯзӣ танҳо бо розигии расмӣ ҳамин гуна муассиса ё ташкилот ба роҳ монда мешавад.

Донишҷӯён дар давраи гузаштан аз таҷрибаомӯзии пешаздипломӣ метавонанд аз рӯи самт (ихтисос)-е, ки таҳсил намуда истодаанд, дар муассисаҳои истеҳсолӣ, таълимӣ ба ҷойҳои ҳолӣ ба кор қабул шаванд. Ба муассисае, ки дар он таҷрибаомӯзии пешаздипломии худро мегузаранд, бояд бо мавзӯи тасдиқкардашудаи рисолаи хатм (ё рисолаи дипломӣ) сафарбар карда шаванд.

1. Мақсад ва вазифаҳои таҷрибаомӯзи таълимӣ, истеҳсоли ва пешаздипломӣ

Мақсади ташкил ва гузаронидани таҷрибаомӯзӣ аз ташаккул додани маҳорати касбии донишҷӯён дар асоси омӯзиши таҷрибаи фаъолияти муассиса, мустаҳкам намудани донишҳои назариявӣ ва амалии дар давоми таҳсил гирифтаи донишҷӯ, инчунин, ҷамъоварӣ ва коркарди мавод барои ҳисоботи таҷрибаомӯзӣ ва навиштани рисолаи хатм ба ҳисоб меравад.

Вазифаҳои муҳимтарини таҷрибаомӯзӣ ба даст овардани қобилияти касбии ихтисосҳои 1 – 960101 – хадамоти гумрук, 1-96010102 – таъминоти иқтисодии фаъолияти гумрукӣ, 1-96010103 – бехатарии иқтисодӣ ва таҷрибаи амалии фаъолият ба ҳайси коромӯз дар воҳидҳои сохтории Хадамоти гумрук (минбаъд – объекти таҷрибаомӯзӣ) мебошанд, ки бо роҳҳои зерин амалӣ мешавад:

- омӯзиши вазифаҳо ва сохтори объекти таҷрибаомӯзӣ;
- омӯзиши принсипи ташкили кор дар объекти таҷрибаомӯзӣ;
- дида баромадани вазифаҳои объекти таҷрибаомӯзӣ, аз ҷумла дар самтҳои илмию таҳқиқотӣ, банақшагирии стратегӣ, таҳлилӣ ва робитаҳои иқтисодии хориҷӣ;
- омӯзиши ҳуҷҷатгузорӣ;
- таҳлили муқоисавии сохторҳо ва зерсохторҳо аз нуқтаи назари вазифа ва уҳдадорӣҳо;
- иштирок дар гузаронидани амалиётҳои соҳавӣ, чорабиниҳо, семинарҳо, ҳуҷҷатгузорӣ ва дигар фаъолиятҳои, ки ба объекти таҷрибаомӯзӣ дахл доранд;
- омӯзиши тарзи истифодаи малакаи назариявӣ дар таҷриба (алоқаи назария бо амалия).

Ҷамъоварӣ, коркард ва таҳлили маводи зарурӣ дар объекти таҷрибаомӯзӣ бо роҳҳои зерин ба даст оварда мешавад:

- омӯзиши ҳуҷҷатҳои асосии воҳидҳои сохтории дахлдор;
- дида баромадан ва шинос шудан бо асосҳои қонунгузорӣ, санадҳои меъёрию ҳуқуқӣ, дастурамалҳо ва низомномаҳо, ки ба фаъолияти объекти таҷрибаомӯзӣ ва соҳа алоқаманданд ё асоси фаъолият мебошанд;

- дида баромадани ҳисоботи даврагӣ (семоҳа, нимсола, солона) оид ба фаъолияти объекти таҷрибаомӯзӣ;
- ҷамъоварӣ намудани маводи оморӣ оид ба фаъолияти объекти таҷрибаомӯзӣ ва соҳа;
- шинос шудан бо тарзу усули коркард ва истифодаи таҷрибавии маълумотҳои оморӣ;
- омӯзиш ва ҷамъоварии мавод барои навиштани рисолаи хатм (дар ҳолати қойи таҷрибаомӯзӣ ба мавзӯ мувофиқ омадан бо супориши роҳбари рисолаи хатм);
- гирифтани ҳуҷҷатҳои намунавӣ, нусхаи ҳуҷҷатҳо ва ё ҳисобот (дар ҳолати махфӣ набудан) барои таҳлил ва навиштани ҳисобот ё рисолаи хатм.
- ҷамъоварӣ, коркард ва таҳлили маълумотҳое, ки барои иҷрои супориши инфиродӣ заруранд;
- омодагии мавод барои маърузаву иттилоъ дар конференсияҳои илмӣ донишҷӯён.

2. Ташкил ва роҳбарии таҷрибаомӯзӣ

Қиҳати ташкил ва гузаронидани таҷрибаомӯзӣ банақшагирӣ ва амалӣ гардонидани чорабиниҳои зерин ҳатмӣ мебошад:

- муайян кардан ва интихоби макони гузаронидани таҷрибаомӯзӣ;
- бастанӣ шартномаҳои тарафайн бо корхона, муассиса ё ташкилот;
- интихоби роҳбарон аз муассисаи таҳсилоти олии касбӣ ва корхона, муассиса ё ташкилот (дар асоси мувофиқаи қаблӣ бо онҳо) ва интишори фармоиши ректор;
- муайян намудани мавзӯ, мақсад, вазифа ва супоришҳои инфиродӣ, таъмин намудани донишҷӯён бо барнома ва рӯзномаи таҷрибаомӯзӣ, дастурҳои таълимию методӣ);
- сафарбар кардани донишҷӯён ба макони таҷрибаомӯзӣ аз тарафи кафедра ва факултет.

Ҳуҷҷатҳои ташкилию методӣ асосӣ - ба тартиб даровардани фаъолияти донишҷӯён ва роҳбарони таҷрибаомӯзӣ аз муассисаи таҳсилоти олии касбӣ ва корхона, муассиса ё ташкилот, барнома ва рӯзномаи таҷрибаомӯзӣ, дастурҳои таълимию методӣ мебошад.

Барномаи таҷрибаомӯзӣ аз тарафи кафедраи таҳассусӣ дар мувофиқа бо масъули корхона, муассиса ё ташкилот, мураттаб сохта мешавад. Саволҳои аз рӯи самт (ихтисос)-и амалкунандаи муассисаи

таҳсилоти олиии касбӣ тайёркардашуда ба барнома дар мувофиқа бо кафедра дохил карда мешаванд.

Барномаҳои таҷрибаомӯзиро роҳбари таҷрибаомӯзии истеҳсоли ва комиссияи махсуси методии муассисаи таълимӣ дида мебароянд ва онҳо аз тарафи муовини ректор оид ба таълим тасдиқ карда мешаванд.

Роҳбарии таҷрибаомӯзӣ аз тарафи кафедраи фаъолияти гумрукӣ амалӣ гардонида мешавад. Кафедра аз ҳайати омӯзгорони таҷрибанок роҳбарони таҷрибаомӯзиро бо фармоиши ректори донишгоҳ таъйин менамояд.

Масалан, Фармоиши ректори ДДМИТ «Оид ба таҷрибаомӯзии истеҳсолии донишҷӯён» чунин интишор мешавад.

Мутобиқи банди 63-юми «Низомномаи намунавӣ оид ба муассисаи таълимии таҳсилоти олиии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон», бандҳои 106 ва 109-и «Низомномаи низомии кредитии таҳсилот дар муассисаҳои таҳсилоти олиии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва банди 2.3.-и «Низомнома доир ба таҷрибаомӯзии таълимӣ, истеҳсоли ва пешаздипломи донишҷӯёни ДДМИТ»,

фармоиш медиҳам:

1. Донишҷӯёни курси 4-уми шуъбаи рузонаи факултети муносибатҳои иқтисодии байналмилалӣ, ихтисосҳои 1-960101 – хадамоти гумрукӣ ва 1-96010102 – таъминоти иқтисоди фаъолияти гумрукӣ, барои гузаштани таҷрибаомӯзии истеҳсоли аз 29.06.2022 то 12.07.2022 ба муассисаҳои зерин фиристода шаванд:

№	Ному насаби донишҷӯ	Ҷои гузаштани таҷрибаомӯзӣ	Роҳбари таҷрибаомӯзӣ
1.	Бобоев Меҳровар Ёровиҷ	Раёсати минтақавии гумрукӣ дар ш.Душанбе	Дотсент Муминов А.Б.
2.	Муродов Юсуф Худойдодовиҷ	Раёсати минтақавии гумрукӣ дар вилояти Хатлон	Дотсент Муминов А.Б.
3.	Расулов Сиёвуш Муқимовиҷ	Раёсати минтақавии гумрукӣ дар ш.Душанбе	Дотсент Мираков Қ. М.

2. Роҳбари умумии таҷрибаомӯзии истеҳсоли мудири кафедра Муминов А. Б. таъйин карда шавад.

3. Дар муддати 10 рӯз пас аз анҷоми таҷрибаомӯзии истеҳсоли ба садорати факултет ва шуъбаи таҷрибаомӯзӣ ва рушди касбият оид ба натиҷаи таҷрибаомӯзӣ ҳисобот пешниҳод карда шавад.

4. Назорати иҷроии фармоиши мазкур ба зиммаи муовини якум, муовини ректор оид ба таълим Абдуалимзода Ҳ. А. вогузор карда шавад.

Асос: шартномаи ҳамкорӣ ва роҳхат.

Баъди ба имзо расидани фармоиши ректори донишгоҳ оид ба таҷрибаомӯзӣ ба донишҷӯ рӯзнома ва роҳхат дода мешавад, ки одатан аз тарафи мутасаддии кафедра пур карда шуда, тақсим мегардад. Ҳар як роҳбари таҷрибаомӯзӣ аз кафедра ба донишҷӯ - таҷрибаомӯз супориши мушаххаси инфиродӣ, вобаста ба иҷрои кори илмӣ-таҳқиқотӣ, рисолаи хатм медиҳад, ки дар рӯзнома дарҷ карда мешавад (Замимаи 1).

Вобаста ба объекти таҷрибаомӯзӣ дар рӯзнома нақшаи тақвими таҷрибаомӯзӣ пур карда мешавад, ки аз тарафи роҳбарони таҷрибаомӯзӣ аз донишгоҳ ва аз объекти таҷрибаомӯзӣ имзо карда мешавад.

Дар давоми таҷрибаомӯзӣ донишҷӯ супоришҳои мушаххасро мувофиқи барнома иҷро намуда, дар Хадамоти гумрук ва ё ширкатҳои хизматрасонӣ (логистикӣ) ҳамчун таҷрибаомӯз, коромӯз ва ёрдамчӣ ҳисобида шуда метавонад. Дар ҳолатҳои зарурӣ таҷрибаомӯзро ин муассиса метавонад ба яке аз штатҳои ҳоли муваққатан (дар муддати таҷрибаомӯзӣ) ба кор қабул намоянд.

Вақти кории донишҷӯ-таҷрибаомӯз ҳангоми гузаштан аз таҷрибаомӯзӣ бо Кодекси меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба тартиб дароварда мешавад ва барои донишҷӯёни аз сини 18-сола боло ҳафтае на зиёдтар аз 40 соат, барои донишҷӯёни сини 16-18-сола ҳафтае на зиёдтар аз 35 соатро дар бар мегирад. Вақти кории таҷрибаомӯз вобаста ба реча ва тартиби дохилии кории Хадамоти гумрук ва ё ширкатҳои хизматрасонӣ (логистикӣ) муайян карда мешавад.

Тағйир додани муҳлати гузаронидани таҷрибаомӯзии донишҷӯёни курсҳои алоҳида аз рӯи самт (ихтисос)-ҳо танҳо бо қарори Шӯрои олимони муассисаи таҳсилоти олии касбӣ ба амал оварда мешавад. Бо сабабҳои узрнок ба дигар вақт гузаронидани муҳлати таҷрибаомӯзӣ (ба таври инфиродӣ) мувофиқи фармоиши ректори муассисаи таҳсилоти олии касбӣ ба роҳ монда мешавад. Барои дар чунин ҳолат ба имзо расонидани фармоиши ректор ҳамчун асос аризаи донишҷӯ, розигии кафедра, пешниҳоди садорати факултет, муовини якум, муовини ректор оид ба таълим ва ҳуҷҷатҳои муҳлати гузаронидани таҷрибаомӯзиро тасдиқкунанда баромад мекунад.

Мутасаддии асосии таҷрибаомӯзӣ роҳбари объекти таҷрибаомӯзӣ ҳисоб меёбад. Роҳбари таҷрибаомӯзиро сардорони воҳидҳои сохтори Хадамоти гумрук ва ё ширкатҳои хизматрасонӣ (логистикӣ), ки донишҷӯ дар он ҷо таҷрибаомӯзӣ мекунад, таъйин менамояд.

Роҳбари умумии таҷрибаомӯзӣ аз кафедра мудири кафедра буда, раванди таҷрибаомӯзиро назорат мекунад ва корҳои зеринро ба иҷро мерасонад:

- бо объектҳои таҷрибаомӯзӣ пеш аз оғози таҷрибаомӯзӣ робита пайдо менамояд;

- лоиҳаи фармоиши ректори донишгоҳро оид ба таҷрибаомӯзӣ вобаста ба нақшаи таълим таҳия менамояд, ки дар он ба ҳар як донишчӯ объект ва роҳбари таҷрибаомӯзӣ вобаста карда мешавад;

- баъди анҷоми сессияи санҷишию имтиҳонӣ бо гурӯҳҳои академӣ оид ба тарзи гузаштани таҷрибаомӯзӣ маҷлис мегузаронад ва роҳбарони таҷрибаомӯзиро муаррифӣ менамояд;

- дар якҷоягӣ бо роҳбарони таҷрибаомӯзӣ раванди таҷрибаомӯзиро таҳти назорати қатъӣ мегирад;

- пас аз анҷоми таҷрибаомӯзӣ қабул ва ҳимояи ҳисоботи таҷрибаомӯзиро ташкил мекунад.

Роҳбари таҷрибаомӯзӣ аз донишгоҳ ба донишчӯ - таҷрибаомӯз дар ҳалли масъалаҳои амалӣ ва илмӣ, таҳлили маълумотҳои омӯрӣ ва ҳалли дигар масъалаҳо кумаки илмӣ-методӣ мерасонад.

Гузaronидани чорабиниҳоро дар самтҳои зерин таъмин менамояд:

- ба донишчӯ - таҷрибаомӯз дар давоми таҷрибаомӯзӣ, вобаста ба нақшаи таълимӣ ва самти таҳқиқотии кафедра, супориши мушаххас медиҳад;

- сифати гузаронидани таҷрибаомӯзиро назорат мебарад ва мувофиқ будани онро ба барномаи мазкур ва барномаҳои таълимии фанҳои тадрисшавандаи кафедра таъмин менамояд;

- оид ба таъмини шароитҳои мусоиди корӣ дар воҳидҳои сохтории Хадамоти гумрук ва ё ширкатҳои хизматрасонӣ (логистикӣ) ва шинос шудани донишчӯ - таҷрибаомӯз ба шартҳои бехатарии меҳнат ва речаи корӣ назорат мебарад;

- ҳисоботи таҷрибаомӯзиро аз назар гузаронида, хулосаи мусбӣ ё манфии худро медиҳад ва дар ҳолати ба талабот ҷавобгӯ будани ҳисобот ва рӯзномаи таҷрибаомӯзӣ барои дифоъ намудан дар назди комиссия иҷозат медиҳад;

- дар кори комиссияи қабули ҳисобот иштирок менамояд;

- ба мудири кафедра оид ба бехтар намудани таҷрибаомӯзии донишчӯён хулосаву пешниҳодоти худро дар шакли ҳисобот пешниҳод мекунад.

Роҳбари таҷрибаомӯзӣ аз объектҳои таҷрибаомӯзӣ (воҳидҳои сохтории Хадамоти гумрук ва ё ширкатҳои хизматрасонӣ (логистикӣ)):

- раванди таҷрибаомӯзиро мувофиқи барномаи мазкур, супориши мушаххас ва нақшаи тақвимӣ таъмин менамояд;

- оид ба қоидаҳои бехатарии меҳнат, речаи корӣ, хусусиятҳои махфияти иттилоот, сирри корхона ва дигар паҳлуҳои фаъолияти объекти таҷрибаомӯзӣ машварат медиҳад;

- донишҷӯ(ён) - таҷрибаомӯз(он) - ро бо таърихи объекти таҷрибаомӯзӣ, оиннома, низомнома, самти асосии фаъолият, сохтор, шӯъбаҳо, вазифаҳо, раванди технологӣ, илмию тадқиқотӣ, робитаҳои иқтисодӣ ва дигар самтҳо шинос менамояд ё барои омӯхтани онҳо мусоидат мекунад;

- донишҷӯ-таҷрибаомӯзро бо фаъолияти амалии объекти таҷрибаомӯзӣ шинос намуда, бо маводи зарурӣ онҳоро таъмин менамояд;

- интизоми донишҷӯ-таҷрибаомӯзро назорат менамояд ва дар ҳолатҳои аз тарафи таҷрибаомӯз вайрон кардани интизом ба донишгоҳ сари вақт хабар медиҳад;

- сари вақт пур кардани рӯзномаи таҷрибаомӯзӣ ва навиштани ҳисоботро назорат мебарад ва ба таҷрибаомӯз тавсифнома медиҳад.

Донишҷӯ - таҷрибаомӯз уҳдадор аст:

- дар ҳолатҳои дар гуруҳи шарномавӣ таҳсил намудан ва объекти таҷрибаомӯзиаш муайян будан ба мудири кафедра то таҳияи лоиҳаи фармоиши таҷрибаомӯзӣ хабар диҳад;

- роҳат, рӯзнома ва барномаи таҷрибаомӯзиро бо супориши мушаххас сари вақт аз кафедра гирад;

- сари вақт, мувофиқи муҳлати дар рӯзнома дарҷёфта, ба воҳидҳои сохтории Хадамоти гумрук ва дигар соҳаҳои хизматрасонӣ (логистикӣ) равад ва худро ба қайд гирад;

- бо речаи корӣ, интизоми меҳнат, қоидаҳои бехатарӣ ва тартиботи дохилии объекти таҷрибаомӯзӣ шинос шуда, онҳоро пурра риоя намояд;

- супоришҳои алоҳидаи роҳбари таҷрибаомӯзиро дар объекти таҷрибаомӯзӣ иҷро намояд, ки бо супоришҳои мушаххаси роҳбари таҷрибаомӯзӣ аз донишгоҳ ва барнома мувофиқ ҳастанд;

- дар ҳолати гузаштани таҷрибаомӯзӣ агар ягон монеа ба вучуд ояд, ҳатман ба роҳбари таҷрибаомӯзӣ аз донишгоҳ ё мудири кафедра хабар диҳад;

- ҳар рӯз мазмуни мухтасари кори иҷрошударо дар рӯзнома қайд намуда, на камтар аз як маротиба дар як ҳафта ба роҳбари таҷрибаомӯзӣ аз объекти таҷрибаомӯзӣ барои баррасӣ, тағйирот даровардан, имзо ва қайди иҷрои супориш рӯзномаашро пешниҳод намояд;

- дар асоси қайдҳои кардашуда, маводи ҷамъкардашуда, таҳлил ва шиносӣ бо вазифаҳо ва тарзи ташкили кор дар объекти таҷрибаомӯзӣ ва иҷрои супоришҳои мушаххас ҳисоботи таҷрибаомӯзиро навишта, муқоабандӣ намояд;

- баъди анҷоми таҷрибаомӯзӣ рӯзнома ва тавсифномаро бо муҳр ва имзои роҳбари таҷрибаомӯзиро аз объекти таҷрибаомӯзӣ гирифта, ба кафедра дар муҳлатҳои муайяншуда супорад;

- дар ҳолати якҷанд нафар сафарбар шудан ба як объекти таҷрибаомӯзӣ ҳисобот бояд бо ҳисоботи дигар якхела набошад;

- дар ҳолати тақризи манфӣ гирифтани аз роҳбар ё камбудӣ доштани ҳисоботи таҷрибаомӯзӣ, хатоҳоро бояд сари вақт ислоҳ намояд;

- ҳисоботи таҷрибаомӯзиро бо тартиб ва ҷадвали аз тарафи кафедра муайяншуда, дар назди комиссияи қабули ҳисобот дифоъ намояд;

- дар ҳолати насупоридани ҳисоботи таҷрибаомӯзӣ дар муддати муайяншуда ва ё дифоъ накардани он донишҷӯ аз донишгоҳ хориҷ карда мешавад.

3. Ҳуҷҷатҳои ҳисоботӣ оид ба таҷрибаомӯзӣ

Ба ҳуҷҷатҳои ҳисоботӣ оид ба таҷрибаомӯзӣ дохил мешаванд:

•Рӯзномаи таҷрибаомӯзӣ, ки дар он корҳои рӯз ба рӯз баанҷомрасонида дар ҷойи таҷрибаомӯзӣ дарҷ меёбад ва аз тарафи роҳбари таҷрибаомӯзӣ аз объекти таҷрибаомӯзӣ ба имзо расонида мешавад.

•Ҳисобот оид ба таҷрибаомӯзӣ (дар ҳаҷми на кам аз 25 саҳифа ва дар шакли дастнавис).

•Тавсифномаи таҷрибаомӯз, ки аз тарафи роҳбари таҷрибаомӯзи навишта шуда, имзо ва муҳр гузошта шудааст.

4. Барномаи таҷрибаомӯзӣ

Барномаи таҷрибаомӯзӣ аз қисматҳои зерин иборат аст:

1. Нақшаи тақвими мавзӯҳо барои таҳлил ва омӯзиш;
2. Мундариҷаи таҷрибаомӯзӣ.

4.1. Нақшаи тақвими мавзӯҳо барои таҳлил ва омӯзиш

Нақшаи тақвимии мавзуъҳо барои таҳлил ва омӯзиш дар чадвали 1 нишон дода шудааст.

Чадвали 1.

Нақшаи тақвимии мавзуъҳо барои таҳлил ва омӯзиш

р/т	Номгӯи мавзуъҳо	Мухлати иҷроиш
1.	Шиносоӣ бо объекти таҷрибаомӯзӣ, ки донишҷӯ ба он ҷо равона карда шудааст	2 рӯз
2.	Омӯзиши вазифаҳои асосии оинномавии объекти таҷрибаомӯзӣ ва муайян кардани мавқеи он дар соҳа	4 рӯз
3.	Дида баромадани дигар ҳуҷҷатҳои меъёрие, ки фаъолияти объекти таҷрибаомӯзиро ба танзим мебароранд	2 рӯз
4.	Омӯзиши самти фаъолият ва вазифаҳои асосии сохторҳои алоҳидаи объекти таҷрибаомӯзӣ вобаста ба самти ихтисос	5 рӯз
5.	Омӯзиш ва таҳлили тартиби ташкили раванди кор дар шӯъба(ҳо) ва ё сохторҳои объекти таҷрибаомӯзӣ, хусусиятҳои воридот ва содироти молу воситаҳои нақлиёт ва усулҳои хизматрасонӣ	8 рӯз*
6.	Таҳлили алоқамандии муассиса (шӯъба) бо шаклҳои муносибатҳои иқтисодии байналмиллалӣ ва хусусиятҳои фаъолияти он дар ин самт	15 рӯз*
7.	Омӯзиши сиёсат, самаранокӣ фаъолияти идоракунӣ, стратегия, хусусиятҳои таҳқиқот, барномасозӣ ва дигар ҷорабинӣҳо дар самти робитаҳои иқтисодии хориҷии объекти таҷрибаомӯзӣ ва ё саҳми он дар мамлакат	15 рӯз*
8.	Таҳлили ҷараёни иттилоотӣ, ҳуҷҷатгузорӣ, технологияи коркарди иттилоот оид ба самти фаъолияти объекти таҷрибаомӯзӣ	3 рӯз
9.	Таҳлили иттилоот оид ба самти таҳқиқот дар доираи кори хатмкунӣ ва иҷроиши супориши мушаххас	Дар давоми таҷрибаомӯзӣ
10.	Иштироки фаёолона дар ҷорабинӣҳое, ки дар объекти таҷрибаомӯзӣ гузаронида мешавад	Дар давоми таҷрибаомӯзӣ

* бо дарназардошти рӯзҳои шанбе

4.2. Мундариҷаи таҷрибаомӯзӣ

Донишҷӯ - таҷрибаомӯз дар давраи таҷрибаомӯзӣ бояд маводи оморӣ ҷамъоварӣ намояд, онҳоро коркард намуда, барои навиштани ҳисобот ва рисолаи хатм истифода барад. Бо супориши мушаххаси роҳбари таҷрибаомӯзӣ аз донишгоҳ донишҷӯ-таҷрибаомӯз санадҳои меъёрию ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва байналмилалӣ оид ба фаъолияти гумрукӣ ва адабиёти заруриро омӯхта, алоқамандӣ ва усули истифодаи онро дар амал ҳангоми таҷрибаомӯзӣ таҳлил намояд. Дар асоси таҷрибаи муассисаҳо, корхонаҳо, ширкатҳо, ки дар адабиёт оварда

шудааст, аз тарафи донишчӯ-таҷрибаомӯз таҳлили муқоисавӣ гузаронида мешавад.

Дар ҷамъбасти таҷрибаомӯзӣ маводи таҳлилшуда барои навиштани рисолаи хатм ва ҳисоботи таҷрибаомӯзӣ истифода карда мешаванд.

Мавзӯи 1. Шиносӣ бо объекти таҷрибаомӯзӣ, ки донишчӯ ба он ҷо равона карда шудааст

Дар раванди таҷрибаомӯзӣ бояд масъалаҳои зерин омӯхта шаванд:

Соҳтор ва номгӯи объекти таҷрибаомӯзӣ, ки донишчӯ ба он ҷо равона карда шудааст. Маълумотномаи кӯтоҳи таърихӣ оид ба фаъолияти онҳо. Нақшаи объекти таҷрибаомӯзӣ, ки донишчӯ ба он ҷо равона карда шудааст, соҳтори идоракунӣ ва таркибии онҳо.

Нишондиҳандаҳои техникӣ-иқтисодии объекти таҷрибаомӯзӣ дар се соли охир ва ё дар давраи таҷрибаомӯзӣ. Шиносӣ бо нақшаҳои дурнамои объекти таҷрибаомӯзӣ ва усулҳои тарҳрезии онҳо.

Мавзӯи 2. Омӯзиши вазифаҳои асосии оинномавии объекти таҷрибаомӯзӣ ва муайян кардани мавқеи онҳо дар соҳа

Вазифаҳои асосии объекти таҷрибаомӯзӣ ва мақсади фаъолияти (ташкили) он. Оиннома, Низомнома, дастурамали фаъолият, ҳуҷҷатҳо ва санадҳои меъёрию ҳуқуқӣ, ки фаъолияти объекти таҷрибаомӯзиро ба танзим медароранд.

Мавқеи объекти таҷрибаомӯзӣ дар соҳа. Нишондиҳандаҳои фаъолияти иқтисоди хориҷии объекти таҷрибаомӯзӣ. Сарчашмаи молиякунонии объекти таҷрибаомӯзӣ ва истифодаи маблағҳо дар самтҳои фаъолият.

Мавзӯи 3. Дида баромадани дигар ҳуҷҷатҳои меъёрие, ки фаъолияти объекти таҷрибаомӯзиро ба танзим медароранд

Омӯзиши Дастури супоришҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба фаъолияти гумрукӣ ва фаъолияти иқтисоди хориҷӣ. Қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дар самти фаъолияти гумрукӣ ва дигар соҳаҳои хизматрасонӣ (логистикӣ), Қарорҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ, Кодекси гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон, санадҳои меъёрию ҳуқуқии соҳаи фаъолияти гумрукӣ.

Мавзӯи 4. Омӯзиши самти фаъолият ва вазифаҳои асосии соҳторҳои алоҳидаи объекти таҷрибаомӯзӣ вобаста ба самти ихтисос

Вазифаҳои асосии объекти таҷрибаомӯзӣ, ки мувофиқи тақсимоти донишҷӯ сафарбар карда шудааст. Вазифаҳо дар самти фаъолияти иқтисодии хориҷӣ вобаста ба объекти таҷрибаомӯзӣ.

Хусусиятҳои иҷроии вазифаҳо аз тарафи объекти таҷрибаомӯзӣ.

Мавзӯи 5. Омӯзиш ва таҳлили тартиби ташкили раванди кор дар воҳидҳои сохтории Хадамоти гумрук ва дигар соҳаҳои хизматрасонӣ (логистикӣ), хусусиятҳои воридот ва содироти молу воситаҳои нақлиёт ва усулҳои хизматрасонӣ

Вазифаҳо ва ухдадорҳои сардор ва кормандони воҳиди сохторӣ. Принсипи ташкили кор ва чараҳои фармоишӣ - иҷроишӣ.

Хусусиятҳои кори иҷрокардаистода. Тартиби барасмиятдарории гумрукӣ ва назорати гумрукии молу воситаҳои нақлиёт. Хусусияти интиқоли молу воситаҳои нақлиёт тавассути сарҳади гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон вобаста аз низоми гумрукӣ. Тартиби гузаронидани амалиётҳои гумрукӣ дар намудҳои ҷудогонаи нақлиёт.

Мавзӯи 6. Таҳлили алоқамандии объекти таҷрибаомӯзӣ бо шаклҳои муносибатҳои иқтисодии байналмилалӣ ва хусусиятҳои фаъолияти он дар ин самт

Фаъолияти объекти таҷрибаомӯзӣ дар самти муносибатҳои иқтисодии байналмилалӣ ё алоқамандӣ бо он. Самти фаъолияти воҳидҳои сохтории Хадамоти гумрук ва дигар соҳаҳои хизматрасонӣ (логистикӣ) дар соҳаи муносибатҳои байналмилалӣ.

Таҳлили ҳиссаи объекти таҷрибаомӯзӣ дар самти фаъолияти иқтисодии хориҷӣ, муайяннамоии стратегияи он, таҳқиқот дар ин самт ва ғайраҳо.

Мавзӯи 7. Омӯзиши сиёсат, самаранокӣ фаъолияти идоракунӣ, стратегия, хусусиятҳои тадқиқот, барномасозӣ ва дигар чорабиниҳо дар самти робитаҳои иқтисодии хориҷии объекти таҷрибаомӯзӣ ва ё саҳми он дар кишвар

Омӯзиш ва таҳлил вобаста ба самти фаъолияти объекти таҷрибаомӯзӣ:

- хусусиятҳои ташкили кор дар шӯъбаҳо ва раёсатҳои робитаҳои иқтисодии хориҷӣ;
- сиёсати объекти таҷрибаомӯзӣ дар самти робитаҳо бо бонкҳо ва мамолики хориҷӣ;
- таҳлили фаъолияти объекти таҷрибаомӯзӣ;

- таҳлили амалиётҳои асъории объекти таҷрибаомӯзӣ;
- иштирок дар низомҳои байналмилалӣ молиявӣ ва таҳлили он;
- тартиби ҳисоббаробаркунии объекти таҷрибаомӯзӣ бо ширкатҳо.

Муассисаи истеҳсоли (раёсатҳои минтақавии гумрукӣ):

- муносибатҳои иқтисодӣ хориҷии объекти таҷрибаомӯзӣ ва таъкили кор дар ин самт;
- таҳлили воридот ва содирот дар объекти таҷрибаомӯзӣ;
- ҳиссаи объекти таҷрибаомӯзӣ дар соҳа;
- роҳҳо ва усули фуруши молҳои воридотӣ ва содиротӣ дар бозори милли ва хориҷӣ;
- стратегияи нархгузорӣ ва сиёсати объекти таҷрибаомӯзӣ дар ин самт;
- истифодаи усулҳои таҳқиқотии вазъи (конъюнктураи) бозор ва чораҳои маркетингӣ;
- таҳлили дурнамои объекти таҷрибаомӯзӣ дар самти воридот ва содироти молу воситаҳои нақлиёт.

Воҳидҳои сохтории Хадамоти гумрук ва дигар соҳаҳои хизматрасонӣ (логистикӣ)

- фишангҳои асосии танзим ва назорати давлатӣ аз болои фаъолияти иқтисодии хориҷӣ;
- муваффақиятҳо дар самти пешбарии сиёсати давлатӣ ва иҷрои барномаҳо;
- таҳлили нишондиҳандаҳои асосии макроиқтисодӣ, ки дар он самт объекти таҷрибаомӯзӣ фаъолият дорад;
- ба консепсияҳо мувофиқат намудани усули танзими давлатӣ дар самти фаъолияти иқтисодии хориҷӣ ва робитаҳои илмӣ-таҳқиқотӣ;
- чораҳои дастгирӣ намудани соҳибкорӣ шаклҳои гуногун ва таъмини амнияти иқтисодии мамлакат;
- тарзи таҳия ва қабули барномаҳои рушд аз тарафи воҳидҳои сохтории Хадамоти гумрук ва дигар соҳаҳои хизматрасонӣ (логистикӣ);
- амалигардонии барномаҳо, лоиҳаҳо ва стратегияҳо аз тарафи воҳидҳои сохтории Хадамоти гумрук ва дигар соҳаҳои хизматрасонӣ (логистикӣ).

Муассисаи илмӣ-таҳқиқотӣ:

- самти таҳқиқот ва хусусиятҳои амалигардонии он;

- таҳлили ҳисоботи илмӣ-таҳқиқотӣ ва натиҷаҳои назарраси он дар самти инкишофи соҳаҳои иқтисодӣ ва робитаҳои хориҷии иқтисодӣ;
- тарзи пешниҳоди натиҷаҳои таҳқиқоти илмӣ ба Ҳукумат ва самаранокии онҳо;
- самаранокии чорабиниҳои илмӣ-таҳқиқотӣ дар сатҳи соҳавӣ, ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ;
- усулҳои таҳқиқот ва тартиб додани концепсияҳо дар самти фаъолияти иқтисодии хориҷӣ ва таъмини манфиатҳои иқтисодии мамлакат.

Созмонҳо ва Конвенсияҳои байналмилалӣ:

- самти фаъолияти созмон дар таъмини рушди иқтисодӣ, иҷтимоӣ, фарҳангӣ, илмӣ ва ғайраҳо;
- таҳлили барномаҳои амалигардида дар самти рушди иқтисодии мамлакат аз тарафи созмон;
- таҳлили ҳисобот ва барномаҳои аз тарафи созмон таҳияшуда;
- натиҷаҳои мониторинги фаъолияти созмон ё амалигардонии барнома ё лоиҳаҳо;
- миқдори лоиҳаҳо дар самти рушди Хадамоти гумрук;
- таҳлили дурнамои ҳамкории Хадамоти гумрук бо созмон.

Мавзӯи 8. Таҳлили равияи иттилоотӣ, ҳуҷчатгузорӣ, технологияи коркарди иттилоот оид ба самти фаъолияти объекти таҷрибаомӯзӣ

Усулҳои ҷамъкунии иттилоот аз тарафи объекти таҷрибаомӯзӣ, сарчашмаи он, тарзи коркард ва истифода.

Ҳуҷчатгузорӣ ва нигоҳдории иттилоот дар объекти таҷрибаомӯзӣ. Истифодаи иттилоот дар самти фаъолияти воҳидҳои сохтории Хадамоти гумрук ва дигар соҳаҳои хизматрасонӣ (логистикӣ).

Мавзӯи 9. Таҳлили иттилоот оид ба самти таҳқиқот дар доираи рисолаҳои хатм ва иҷроиши супориши мушаххас

Ҷамъ намудани иттилооти зарурӣ, маводи оморӣ, ҳуҷжатҳои меъёриву ҳуқуқӣ дар самти таҳқиқот аз тарафи донишҷӯ вобаста ба мавзӯи рисолаи хатм. Ин раванд мустақилона ва инчунин бо супориши мушаххаси роҳбари таҷрибаомӯзӣ ё рисолаи хатм сурат гирифта метавонад (дар замима мавзӯҳои намунавии супориши мушаххас оид ба таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ оварда мешавад).

5. Барасмиятдорӣ ва ҳимояи ҳисоботи таҷрибаомӯзӣ

5.1. Баъди анҷоми таҷрибаомӯзӣ донишҷӯ-таҷрибаомӯз бояд дар муддати 10 рӯз ҳуҷҷатҳои ҳисоботӣ оид ба таҷрибаомӯзиро ба кафедра супорад. Номгӯи ин ҳуҷҷатҳо дар банди 4-и дастури мазкур оварда шудааст.

5.2. Рӯзномаи таҷрибаомӯзӣ ҳуҷҷати асосии ҳисоботӣ ба ҳисоб меравад. Дар асоси он гузаштани таҷрибаомӯзӣ аз тарафи донишҷӯ тасдиқ меёбад.

Дар рӯзнома маълумоти зерин дарҷ карда мешавад:

- нақшаи тақвими таҷрибаомӯзӣ вобаста ба барномаи таҷрибаомӯзӣ (аз тарафи роҳбарони таҷрибаомӯзӣ аз донишгоҳ ва Хадамоти гумрук бо имзо тасдиқ карда ва назорат бурда мешавад);

- супориши мушаххаси таҷрибаомӯзӣ;

- мундариҷаи корҳои иҷрошудаи ҳаррӯза ва раванди гузаштани таҷрибаомӯзӣ (бо имзои роҳбари таҷрибаомӯзӣ аз истехсолот дар ҳар як саҳифа);

- тавсифномаи роҳбари таҷрибаомӯзӣ аз воҳидҳои сохтори Хадамоти гумрук ва дигар соҳаҳои хизматрасонӣ (логистикӣ) оид ба корҳои баанҷомрасонидаи таҷрибаомӯз ва иҷрои супоришҳои мушаххас, интизому муносибат ба кор ва ҷидду ҷаҳди ӯ, инчунин баҳои тавсиявӣ нисбати таҷрибаомӯзӣ;

- хулосаи роҳбари таҷрибаомӯзӣ аз кафедра доир ба таҷрибаомӯзии донишҷӯ (мувофиқат ба барномаи мазкур, иҷрои супоришҳои мушаххас, мувофиқати мазмуни ҳисобот ба мундариҷа ва талаботи мавҷуда, баҳои тавсиявии роҳбар ба донишҷӯ-таҷрибаомӯз);

- баҳои санҷишӣ оид ба таҷрибаомӯзӣ (баъди ҷимояи ҳисоботи таҷрибаомӯзӣ).

5.3. Таҳия ва барасмиятдарории *ҳисобот оид ба таҷрибаомӯзӣ* аз тарафи донишҷӯ-таҷрибаомӯз марҳалаи интиҳоии он ба ҳисоб меравад.

Дар ҳисоботи таҷрибаомӯзӣ маълумот оид ба муассиса ва сохтори он, дигар маълумотҳои зарурӣ вобаста ба барномаи мазкур, таҳлили маводи ҷамъшуда, факту рақамҳо ва нусхаи ҳуҷҷатҳои зарурӣ оварда мешавад.

Ҳисобот дар ҳаҷми на кам аз 25 саҳифаи дастнавис (дар ҳолати чопӣ бо ғосилаи 2) пешниҳод карда мешавад. Шакли бехтари мақбул чопӣ мебошад.

Ҳангоми ба тариқи чопӣ пешниҳод намудани ҳисобот талаботи зерин бояд риоя карда шаванд:

- маводи ҳисобот бо истифода аз таҳриргари Word бо шрифти Times New Roman Tj бо андозаи 14;

- андозаҳо А4 (210 x 297) аз чап – 2,5 см, аз рост – 1,0 см, аз боло ва поён – 2,0 см;

- фосилаи байни сатрҳо (интервал) – 1,5 см;

- иқтибосҳо дар дохили [5];

- саҳифагузорӣ - дар мобайни саҳифа;

- расмҳо, тасвирҳо, диаграмма ва ҷадвалҳо стандартҳои байналмилалӣ ҷавобгӯӣ бошанд.

Варақаи аввали он дар замимаи 3 оварда мешавад.

Сохтор аз сарсухан, қисмҳои мухтасифи он, хулосаву пешниҳодот ва замимаҳо ҳисобот иборат аст.

Дар сарсухан маълумоти мухтасар оид ба объекти таҷрибаомӯзӣ, сохтори ташкилӣ ва идоракунии он, таърихи пайдоиш оварда мешавад, ки дар барномаи мазкур қайд карда шудааст. Инчунин, вазифаҳои таҷрибаомӯзӣ қайд карда мешаванд.

Қисмҳои алоҳидаи ҳисобот ба ҳалли масъалаҳо, супоришҳои мушаххас ва вазифаҳои гузошташуда вобаста мебошад.

Қисматҳои тавсиявии ҳисобот:

а) вазифаҳои объекти таҷрибаомӯзӣ ва шубҳаҳои он, ки донишҷӯ дар онҳо таҷрибаомӯзӣ гузаштааст. Тартиби ташкили раванди кор дар объекти таҷрибаомӯзӣ. Агар донишҷӯ дар якҷанд шубҳаҳо таҷрибаомӯзӣ гузашта бошад, ин масоил дар зерқисматҳо дарҷ карда мешавад.

б) амалиёти асосӣ, дастурҳо ва меъёрҳо оид ба ташкили раванди кор, тарзу усули иҷрои вазифаҳо ва амалиёт. Таҳлили ҳисоботи объекти таҷрибаомӯзӣ.

в) таҳлили вазъи умумии объекти таҷрибаомӯзӣ ё самти фаъолияти он аз рӯи супоришҳои мушаххас ва масъалаҳои дар барномаи мазкур дарҷгардида. Таҳлили факту рақамҳо оид ба вазъи умумии соҳаи фаъолияти объекти таҷрибаомӯзӣ. Ҳисобот оид ба ҷамъи мавод аз объекти таҷрибаомӯзӣ ва иҷроиши супориши мушаххас.

Дар қисми хотимавии ҳисобот донишҷӯ-таҷрибаомӯз дар асоси таҳлилоти гузаронидааш оид ба самти фаъолияти объекти таҷрибаомӯзӣ хулосаҳои заруриро оид ба беҳбудии коргузорӣ ва фаъолияти хоҷагидорӣ дар объекти таҷрибаомӯзӣ ва ё инкишофи соҳа пешниҳод менамояд.

Дар замима нақшаҳо, нусхаи ҳуччатҳо, намунаҳои ҳуччатҳои дар объекти таҷрибаомӯзӣ истифодашаванда, санадҳои меъёрий ва ғайра оварда мешаванд.

Ҳангоми дар қисмҳои кор дарҷ гардидани ҷадвалиҳои омории онҳо пайиҳам бояд рақамгузори карда шаванд (Масалан: Ҷадвали 2.3 – яъне ҷадвали 3-юми боби 2-и ҳисобот аст).

Замимаҳо аз давоми хулосаву пешниҳодот оварда шуда, саҳифаҳои рақамгузори карда намешаванд. Дар кунҷи рости болоии ҳуччатҳои замиравӣ «Замима» навишта шуда, бо рақами арабии ишора карда мешавад (масалан: Замимаи 4).

5.4. Роҳбари таҷрибаомӯзӣ аз кафедра баъди ба қайд гирифтани ҳисоботро аз нуқтаи назари мувофиқат намудан ба талаботи мавҷуда ва дурустии пур кардани рӯзномаи таҷрибаомӯзӣ санҷида дар рӯзнома хулосаи худро менависад ва баҳои тавсиявии донишҷӯро пешниҳод менамояд. Сипас дар варақаи аввали ҳисобот **ба ҳимоя иҷозат дода шудани** ҳисоботро дарҷ намуда, имзо ва санаро мегузорад. Дар ҳолати дорои камбудӣ будани ҳисобот ё рӯзнома онро **барои ислоҳ** ба донишҷӯ бармегардонад.

Мудири кафедра бо тасдиқи садорати факултет ҷадвали ҳимояи ҳисоботро тартиб дода (дар се давр), ҳайати комиссияи қабули ҳимояи ҳисоботро таъйин менамояд. Роҳбари таҷрибаомӯзӣ аз кафедра дар ин ҳайат буда метавонад. Роҳбари таҷрибаомӯзӣ аз объекти таҷрибаомӯзӣ рӯзи ҳимояи донишҷӯ-таҷрибаомӯз иштирок карда метавонад.

Донишҷӯ дар муддати 10-12 дақиқа оид ба иҷрои барномаи таҷрибаомӯзӣ ва хусусияти фаъолияти объекти таҷрибаомӯзӣ баромад намуда, аз нуқтаи назари алоқамандии назария бо амалия фаъолияти объекти таҷрибаомӯзиро шарҳ медиҳад. Ӯ метавонад натиҷаҳои ҳангоми таҷрибаомӯзӣ бадастовардари дар слайдҳо дарҷ намуда, ба комиссия пешкаш намояд. Инчунин, корҳои дар вақти таҷрибаомӯзӣ ба иҷро расонидаашро шарҳ дода, хулосаву пешниҳодоти худро ирсол менамояд.

Ҳайати комиссия дар асоси Низомномаи низомии таҳсилоти кредитӣ фаъолият намуда, аз рӯи натиҷаи ҳимоя ба донишҷӯ баҳогузори менамояд. Баҳо дар суратчаласаи ҳимояи ҳисоботи таҷрибаомӯзӣ, варақаи имтиҳонӣ ва дафтарчаи донишҷӯ гузошта мешавад ва ҳамаи ҳайати комиссия имзои худро мегузоранд. Нишондиҳандаҳои баҳогузори чунинанд: баромади донишҷӯ дар вақти ҳимоя, баҳоҳои

тавсиявии роҳбарони таҷрибаомӯзӣ, пуррагии шарҳи маводи овардашуда, ҷавоб ба саволҳо.

Нишондиҳандаҳои ҳарфӣ ва рақамии баҳои имтихонӣ дар низоми кредитии таҳсилот чунин аст:

Баҳои ҳарфӣ	Баҳои рақамӣ	Баҳо бо ҳол	Тартиби баҳогузорӣ дар системаи анъанавӣ
A	4,0	$95 \leq F \leq 100$	Аъло
A-	3,67	$90 \leq F < 95$	
B+	3,33	$85 \leq F < 90$	Хуб
B	3,0	$80 \leq F < 85$	
B-	2,67	$75 \leq F < 80$	
C+	2,33	$70 \leq F < 75$	Қаноатбахш
C	2,0	$65 \leq F < 70$	
C-	1,67	$60 \leq F < 65$	
D	1,33	$55 \leq F < 60$	
D-	1,0	$50 \leq F < 55$	

Агар донишҷӯ дар вақти муайяншуда ҳисоботро ба кафедра насупорад, баҳои ӯ як ҳол паст карда мешавад.

Дар ҳолатҳои зерин донишҷӯ аз донишгоҳ хориҷ мешавад:

- ба кафедра бе сабабҳои узрнок дар муҳлатҳои муайяншуда насупоридани ҳисоботи таҷрибаомӯзӣ ё ҳимоя накардани он;
- ба пуррагӣ иҷро накардани барномаи таҷрибаомӯзӣ;
- гирифтани тақризи манфӣ аз роҳбари таҷрибаомӯзӣ аз объекти таҷрибаомӯзӣ;
- нарафтан ба объекти таҷрибаомӯзӣ ва пешниҳоди ҳисоботи қалбакӣ (аз тарафи кафедра санҷида мешавад);
- гирифтани баҳои 2 «ғайриқаноатбахш» баъди ҳимояи ҳисоботи таҷрибаомӯзӣ (давраи дуҷум бояд азпардохти маблағи триместр).

СУПОРИШОТИ МУШАХХАС ДАР МУҲЛАТИ ТАҶРИБАОМЌЗӢ

1. Супоришоти мушаххас барои таҷрибаомӯзии истеҳсоли

2. Мундариҷаи супоришоти мушаххас

[illegible]

Имзои роҳбари таҷрибаомӯзӣ аз донишгоҳ _____

Намунаи мавзӯҳои супоришоти мушаххас барои таҷрибаомӯзӣ¹

1. Нақши мақомоти гумрук дар таъмини рушди иқтисодиёти кишвар
2. Вазифа ва уҳдадорихои объекти таҷрибаомӯзӣ
3. Декларант. Ҳуқуқ ва вазифаҳои он
4. Сарчашма ва асоси ҳуқуқии фаъолияти гумрукӣ
5. Барасмиятдарории гумрукӣ ва назорати гумрукӣ ва тартиби иҷроиши он дар объекти таҷрибаомӯзӣ
6. Сохтори мақомоти гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон ва сохтори объекти таҷрибаомӯзӣ
7. Боркашони гумрукӣ. Ҳуқуқ ва вазифаҳои он
8. Шаклҳои назорати гумрукӣ ва доираи истифодабарии онҳо
9. Низомҳои гумрукӣ ва доираи истифодабарии онҳо дар воҳидҳои сохтории раёсатҳои минтақавии гумрукӣ
10. Саҳми кормандони гумрук ҳангоми воридоти молу воситаҳои нақлиёт
11. Брокери гумрукӣ ва вазифаҳои ӯ
12. Раёсатҳои минтақавии гумрукӣ ва саҳми онҳо дар ғани гардонидани бучаи давлат
13. Пардохтҳои гумрукӣ ва усулҳои ситонидани онҳо
14. Ҳамкорихои байналмилалӣ доир ба масъалаҳои гумрукӣ
15. Боҷи гумрукӣ ва намудҳои он
16. Танзими гумрукию тарифӣ ва механизми самаранок истифода бурдани онҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон
17. Декларатсияи гумрукӣ ва намудҳои он
18. Хусусияти пардохтҳои гумрукӣ ҳангоми тадбиқи низомҳои чудоғонаи гумрукӣ
19. Хирочҳои гумрукӣ ва намудҳои он
20. Фаъолияти мутақобила ва ҳамкории мақомоти гумрук бо дигар мақомоти давлатӣ
21. Ҷавобгарии мақомоти гумрук ва шахсони мансабдори онҳо
22. Салоҳияти мақомоти гумрук

¹ Вобаста ба объекти таҷрибаомӯзӣ

23. Шакл ва тартиби декларатсиякунонии мол ва воситаҳои нақлиёт
24. Декларатсиякунонии электронӣ ва бартариҳои он
25. Декларатсияи пешакӣ, даврӣ ва тартиби истифода бурдани онҳо
26. Декларатсияи нопурра, муваққатӣ ва тартиби истифода бурдани онҳо
27. Талаботҳои мақомоти гумрук оид ба хонапуркунии декларатсияи бори гумрукӣ (ДБГ)
28. Тартиби декларатсия кардани молу воситаҳои нақлиёт ҳангоми воридот
29. Тартиби декларатсия кардани молу воситаҳои нақлиёт ҳангоми содирот
30. Тартиби декларатсия кардани молу воситаҳои нақлиёт ҳангоми транзит
31. Тартиби декларатсия кардани молу воситаҳои нақлиёт ҳангоми воридот ва содирот вобаста ба низоми гумрукӣ
32. Амалҳои шахси мансабдори мақомоти гумрук ҳангоми қабул, назорат ва иҷозати декларатсияи бори гумрукӣ
33. Назорати гумрукии риояи шартҳои иҷозати мол барои муомилоти озод
34. Қабули декларатсияи гумрукӣ ва тамдиди муҳлати иҷозати мол ва боздошти иҷозат
35. Ҳуҷҷатҳои асосӣ оид ба қабули декларатсияи бори гумрукӣ
36. Қоидаҳои пур кардани сутунҳои Декларатсияи бори гумрукӣ аз ҷониби шахси мансабдори мақомоти гумрук
37. Қоидаҳои пур кардани сутунҳои Декларатсияи бори гумрукӣ аз ҷониби шахси мансабдори мақомоти гумрук ҳангоми воридоти мол
38. Қоидаҳои пур кардани сутунҳои Декларатсияи бори гумрукӣ аз ҷониби шахси мансабдори мақомоти гумрук ҳангоми содироти мол
39. Қайдҳои, ки аз ҷониби шахси мансабдори мақомоти гумрук нисбати моли декларатсияшаванда гузошта мешаванд
40. Қоидаҳои пур кардани сутунҳои Декларатсияи бори гумрукӣ аз ҷониби декларант
41. Пур кардани Декларатсияи бори гумрукӣ дар низомҳои гумрукии асосӣ

42. Пур кардани Декларатсияи бори гумрукӣ дар низомҳои гумрукии иқтисодӣ
43. Пур кардани Декларатсияи бори гумрукӣ дар низомҳои гумрукии хотимаӣ
44. Хусусиятҳои декларатсия кардани категорияҳои алоҳидаи молҳо вобаста ба ҳосият, таъинот, кишвари истеҳсолкардаи мол
45. Пур кардани Декларатсияи бори гумрукӣ барои моле, ки ба сифати кумаки башардӯстона ворид карда мешавад
46. Пур кардани Декларатсияи бори гумрукӣ барои асъор ва маблағҳои пул.
47. Пур кардани Декларатсияи бори гумрукӣ барои моле, ки ба сифати кумаки техникаӣ ворид карда мешавад
48. Пур кардани Декларатсияи бори гумрукӣ барои молҳои дар Ҷумҳурии Тоҷикистон истеҳсолшудае, ки ба кишварҳои аъзои Иттиҳоди гумрукӣ содир карда мешаванд
49. Тартиби пур кардани сутунҳое, ки барои ҳисоби пардохтҳои гумрукӣ лозиманд
50. Пур кардани сутунҳои 12, 20, 22, 23 – и Декларатсияи бори гумрукӣ
51. Тартиби пур кардани сутунҳои 42, 45, 46 – и Декларатсияи бори гумрукӣ
52. Тартиби пур кардани сутуни 47 – и Декларатсияи бори гумрукӣ
53. Тартиби пур кардани Декларатсияи бори гумрукӣ бо истифода аз декларатсияи хаттӣ (шакли ТД3 – ТД4)
54. Тартиби пур кардани Декларатсияи бори гумрукӣ бо истифода аз декларатсияи электронӣ (компютер)
55. Таснифоте, ки ҳангоми ҳонапур кардани декларатсияи гумрукии бор мавриди истифода қарор дода мешавад
56. Моҳият ва мазмуни кодекси гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон
57. Заминаҳои ҳуқуқӣ ва мафҳумҳои асосии фаъолияти гумрукӣ
58. Кишвари истеҳсолкардаи мол, номгуӣ молҳои фаъолияти иқтисоди хориҷӣ
59. Расмиёти гумрукӣ
60. Интиқоли мол аз ҷониби шахсони воқеӣ
61. Интиқоли мол дар муросилоти байналмилалӣ почта

62. Интиқоли мол аз тарафи категорияҳои алоҳидаи шахсони хориҷӣ
63. Интиқоли мол тавассути қубур ва хатҳои интиқоли барқ
64. Пардохтҳои гумрукӣ ва хирочҳои гумрукӣ
65. Муайян намудани арзиши гумрукии мол
66. Ҳисоби бочҳои гумрукӣ ва андоз
67. Мақомоти гумрук ва таъмини фаъолияти онҳо
68. Санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи фаъолияти гумрукӣ
69. Муайян намудани кишвари истехсолкардаи мол
70. Омори гумрукии тиҷорати хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон
71. Расидани молу воситаҳои нақлиёт ба қаламрави гумрукӣ
72. Транзити дохилии гумрукӣ
73. Риояи мамнӯият ва маҳдудиятҳо ҳангоми таҳти низоми гумрукӣ ҷойгир намудани мол
74. Низоми гумрукие, ки нисбати воситаҳои нақлиёт истифода бурда мешавад
75. Содироти муваққатии воситаҳои нақлиёт
76. Интиқоли мол аз ҷониби шахсони воқеӣ барои истифодаи шахсӣ, оилавӣ, хоҷагидорӣ ва дигар амалҳое, ки ба пешбурди фаъолияти соҳибкорӣ алоқаманд нестанд
77. Ворид ва содир намудани молу воситаҳои нақлиёт барои истифодаи шахсӣ ва ситонидани бочҳои гумрукӣ ва андоз аз чунин молу воситаҳои нақлиёт
78. Воридоти муваққатии мол аз ҷониби шахсони воқеӣ
79. Содироти муваққатии мол аз ҷониби шахсони воқеӣ
80. Азназаргузаронии гумрукӣ ва тафтиши гумрукии муросилоти байналмилалӣ почта
81. Интиқоли мол аз тарафи намоёндагони дипломатии давлатҳои хориҷӣ
82. Интиқоли мол аз тарафи муассисаҳои консулгарии давлатҳои хориҷӣ ва аъзои ҳайати онҳо
83. Тартиби декларатсия кардани моле, ки тавассути қубур интиқол дода мешавад
84. Озодкунии молҳои алоҳида аз пардохти бочҳои гумрукӣ
85. Усулҳои муайян кардани арзиши гумрукии моли воридотӣ

86. Усули муайян кардани арзиши гумрукӣ тибқи нархи муомилотии моли воридотӣ
87. Объекти ситонидани бочҳои гумрукӣ ва андоз
88. Тартиби ҳисоб кардани бочҳои гумрукӣ ва андоз
89. Истифодаи меъёрҳои бочҳои гумрукӣ ва андоз
90. Мухлати тафтиши декларатсияи гумрукӣ, дигар ҳуҷҷатҳо ва мол ҳангоми барасмиятдарории гумрукӣ
91. Мафҳум, мақсад ва аҳамияти таснифоти мол
92. Сифати мол ва омилҳое, ки ба он таъсир мерасонанд
93. Нақши таркиби химиявии мол дар таснифу рамзгузории он
94. Рамзгузории молҳо
95. Хусусиятҳои асосии ташаккулёбии номгӯи гуногуни молҳо. Низоми ҳамоҳангшудаи тавсиф ва рамзгузории мол – асоси Номгӯи молии ФИХ
96. Барасмиятдарорӣ ва назорати гумрукии арзишҳои фарҳангӣ аз сарҳади гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон интиқолшаванда
97. Ворид ва содир намудани ашёи нақди хориҷӣ ва коғазҳои қимматноки бо ашёи хориҷӣ ифодаёфта аз ҷониби шахсони воқеӣ
98. Низомҳои гумрукии асосӣ ва шартҳои таҳти ин низом ҷойгир намудани мол
99. Истифодаи қоидаҳои транзити дохилӣ нисбати транзити гумрукии байналмилалӣ
100. Низоми гумрукии коркард дар қаламрави гумрукӣ
101. Мазмун ва шартҳои таҳти низоми гумрукии коркард барои муомилоти озод ҷойгир намудани мол
102. Мазмуни низоми гумрукии коркард берун аз ҳудуди гумрукӣ
103. Шартҳои дохил намудан ба Реестри соҳибони анборҳои гумрукӣ
104. Хусусиятҳои барасмиятдарории гумрукии моли таҳти низоми гумрукии минтақаи озоди гумрукӣ қарордошта
105. Истифодабарии пардохтҳои гумрукӣ дар низоми «иҷозат барои муомилоти озод»
106. Истифодабарии пардохтҳои гумрукӣ дар низоми «коркард берун аз ҳудуди гумрукӣ»
107. Истифодабарии пардохтҳои гумрукӣ дар низоми «коркард дар ҳудуди гумрукӣ»

108. Истифодабарии пардохтҳои гумрукӣ дар низоми «коркард барои муомилоти озод».
109. Истифодабарии пардохтҳои гумрукӣ дар низоми «воридоти (содироти) муваққатӣ»
110. Омӯзиши сохтори тағйироти пардохтҳои гумрукӣ (дар мисоли гумруки алоҳида)
111. Ҳисоби бочҳои гумрукӣ барои молҳое, ки дар кишварҳои рӯ ба тараққӣ ва суст тараққиёфта истехсол гардидаанд
112. Ҳисоби бочи гумрукии воридотӣ барои молҳо аз кишварҳои аъзои ИДМ
113. Ташкили назорати дурустии ҳисоби пардохтҳои гумрукӣ
114. Ташкили фаъолият дар шуъбаи пардохтҳои гумрукӣ оид ба назорати вуруди пардохтҳои гумрукӣ
115. Тавсифот ҳуҷҷатҳои оморие, ки маълумотро дар бораи пардохтҳои гумрукӣ дар бар мегиранд
116. Тағйироти ставкаҳои бочи гумрукӣ барои намудҳои алоҳидаи молҳои ғизоӣ ва таъсири он ба воридоти ин молҳо
117. Таҳлили тағйироти бочи гумрукии воридотӣ (дар мисоли гумруки алоҳида)
118. Таҳлили тағйироти андоз аз арзиши иловашуда (дар мисоли гумруки алоҳида)
119. Усулҳои таъйини нархи мол аз ҷониби корхонаи иштирокчии фаъолияти иқтисоди хориҷӣ ва шарикӣ ташкилоти гумрукӣ
120. Санҷиши фаъолияти молиявӣ хоҷагидорӣ иштирокчиёни фаъолияти иқтисоди хориҷӣ, ки аз тарафи мақомоти гумрук гузаронида мешавад
121. Рушди бозори хизматрасонии гумрукӣ
122. Баҳодиҳии потенциали иқтисодии воҳидҳои сохтори Хадамоти гумрук
123. Экспертизаи гумрукӣ
124. Нақши Лабораторияи Марказии гумрукӣ дар ҳимояи бозори истеъмолӣ
125. Самтҳои рушди Лабораторияи марказии гумрукӣ
126. Нақши Ассотсиатсияи брокерони гумрукӣ дар пешбурди фаъолияти гумрукӣ

127. Таҳлили фаъолияти молиявӣ, иқтисодию истеҳсолии
воҳидҳои сохтории Хадамоти гумруки назди Ҳукумати Ҷумҳурии
Тоҷикистон

128. Саҳми кадрҳои мақомоти гумрук дар пешбурди соҳа

ВАЗОРАТИ МОЛИЯИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН
ДОНИШГОҲИ ДАВЛАТИИ МОЛИЯ ВА ИҚТИСОДИ ТОҶИКИСТОН
ФАКУЛТЕТИ МУНОСИБАТҲОИ ИҚТИСОДИИ БАЙНАЛМИЛАЛӢ
КАФЕДРАИ ФАӢОЛИЯТИ ГУМРУКӢ

Ҳ И С О Б О Т

оид ба таҷрибаомӯзии

(таълимӣ, истеҳсолӣ, пешаздиломӣ)

дар

(номи муассиса)

Иҷро кард:

гумрук,

донишҷӯи курси 4 – уми
иқтисоси 1-960101 – хадамоти

гурӯҳи «А»
Асадуллоев Шамшод

Рохбари таҷрибаомӯзӣ аз кафедра,

(имзо)

(ному насаб)

Рохбари таҷрибаомӯзӣ аз муассиса,
полковники хадамоти гумрук

(имзо)

(ному насаб)

Ба кафедра супорида шуд:

№ _____
сана ва имзои шахси мутасаддӣ)

Баҳои ҳисоботи таҷрибаомӯзӣ бо қарори комиссия

(имзои ҳайати комиссия)

Душанбе-2022

**ФЕҲРЕСТИ ПАЙГОҲҲОИ (ОБЪЕКТ) ТАҶРИБАОМУҶИИ
ДОНИШҚУЁНИ ДОНИШГОҲИ ДАВЛАТИИ МОЛИЯ ВА
ИҚТИСОДИ ТОҶИКИСТОН**

№	НОМГУҶИ ПАЙГОҲҲОЕ, КИ ДОНИШГОҲ ШАРТНОМАҲОИ ҲАМКОРИРО БА ИМЗО РАСОНИДААСТ	МУҲЛАТИ ШАРТНОМАҲОИИ ҲАМКОРИ	
1	ҚСҚ «ТОҶИКТРАНСГАЗ»	31.12.2021	31.12.2026
2	БДА «АМОНАТБОНК»	05.01.2021	31.12.2026
3	ҲАДАМОТИ ГУМРУКИ НАЗДИ ҲУКУМАТИ ҚУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН	26.12.2021	31.12.2026
4	СУДИ ОЛИИ ИҚТИСОДИИ ҚУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН	02.01.2021	31.12.2026
5	ҚДММ ТАҚХ «МАТИН»	15.09.2018	31.12.2022
6	ҚДММ «НОҚИЛИ ТАЛКО»	13.11.2017	31.12.2022
7	ҚДММ «БИРЖАИ ФОНДИИ ОСИЁИ МАРКАЗӢ»	12.03.2018	31.12.2022
8	АГЕНТИИ АВИАТСИЯИ ГРАЖДАНИИ НАЗДИ ҲУКУМАТИ ҚУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН	12.03.2019	31.12.2023
9	ҚДММ ТАҚХ «ФИНКА»	23.05.2018	31.12.2023
10	ҚСП ТАҚХ «ХУМО»	12.06.2018	31.12.2023
11	ҚСҚ «ОРИЁНБОНК»	02.04.2018	31.12.2023
12	ВАЗОРАТИ КОРҲОИ ХОРИҶИИ ҚУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН	29.03.2018	31.12.2023
13	ВАЗОРАТИ НАҚЛИЁТИ ҚУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН	31.10.2018	31.12.2023
14	ҚДММ «ШМС КАБИР ТИҶОРАТ ГУРРУҲ»	12.12.2018	31.12.2023
15	ҚСҚ «ГУЛИСТОНИ ДУШАНБЕ»	30.12.2019	31.12.2023
16	ҚДММ ТҚХ «ОКСУС»	13.02.2019	31.12.2023
17	ҚСП «СПИТАМЕНБОНК»	14.02.2019	31.12.2023
18	ФИЛИАЛИ ҚСҚ «ОРИЁНБОНК» ДАР ШАҲРАКИ СОМОНИЁНИ НОҲИЯИ РӢДАКӢ	01..01.201 9	31.01.2023
19	КОЛЛЕҶИ ТЕХНИКИИ ДОНИШГОҲИ ТЕХНИКИИ ТОҶИКИСТОН БА НОМИ М. ОСИМӢ	02.02.2018	20.07.2023
20	КОЛЛЕҶИ ОМОРИ ШАҲРИ ВАҲДАТ	22.05.2019	22.05.2024
21	КВД «ШИРКАТИ АЛЮМИНИИИ ТОҶИК»	01.01.2019	31.12.2024
22	АССОТСИЯТСИЯИ МЕНЕҶЕРОН	05.06.2018	31.12.2024
23	ИНСТИТУТИ ИҚТИСОДИЁТИ КИШОВАРЗИИ АМИКҶТ	31.12.2019	31.12.2024
24	«ФОНДИ ДАСТГИРИИ СОҲИБКОРИИ ИСТЕҲСОЛИИ ШАҲРИ ДУШАНБЕ»	12.11.2020	31.12.2025
25	КУМИТАИ РУШДИ САӢЁҲИИ НАЗДИ ҲУКУМАТИ ҚУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН	09.02.2021	31.12.2025
26	АГЕНТИИ СОДИРОТИ НАЗДИ ҲУКУМАТИ ҚУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН	04.02.2021	31.12.2025
27	ҚСҚ «ТАВҲИДБОНК»	11.02.2021	31.12.2025
28	ВАЗОРАТИ МОЛИЯИ ҚУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН	01.10.2012	01.10.2042
29	ВАЗОРАТИ САНОАТ ВА ТЕХНОЛОГИЯҲОИ НАВИ ҚУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН	15.02.2021	31.12.2025

30	ҚСҚ «АЛИФ БОНК»	15.02.2021	31.12.2025
31	ҚВД БОНКИ САНОАТИВУ СОДИРОТИИ ТОҶИКИСТОН "САНОАТСОДИРОТБОНК"	15.02.2021	31.12.2025
32	ВАЗОРАТИ КИШОВАРЗИИ ҚУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН	15.02.2021	31.12.2025
33	ВАЗОРАТИ АДЛИЯИ ҚУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН	15.02.2021	31.12.2025
34	ВАЗОРАТИ МЕҲНАТ, МУҲОЦИРАТ ВА ШУҒЛИ АҲОЛИИ ҚУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН	15.02.2021	31.12.2025
35	ВАЗОРАТИ РУШДИ ИҚТИСОД ВА САВДОИ ҚУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН	15.02.2021	31.12.2025
36	ВАЗОРАТИ ФАРҲАНГИ ҚУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН	15.02.2021	31.12.2025
37	КУМИТАИ ДАВЛАТИИ САРМОЯГУЗОРИ ВА ИДОРАИ АМВОЛИ ДАВЛАТИИ ҚУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН	15.02.2021	31.12.2025
38	ҲАДАМОТИ АЛОҚАИ НАЗДИ ҲУКУМАТИ ҚУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН	15.02.2021	31.12.2025
39	ҲАДАМОТИ ЗИДДИИНҲИСОРИИ НАЗДИ ҲУКУМАТИ ҚУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН	15.02.2021	31.12.2025
40	АГЕНТИИ СУҒУРТАИ ИҚТИМОЙ ВА НАҒАҚАИ НАЗДИ ҲУКУМАТИ ҚУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН	15.02.2021	31.12.2025
41	АГЕНТИИ ЗАХИРАҲОИ МОДДИИ ДАВЛАТИИ НАЗДИ ҲУКУМАТИ ҚУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН	15.02.2021	31.12.2025
42	АГЕНТИИ СТАНДАРТИЗАТСИЯ, МЕТРОЛОГИЯ, СЕРТИФИКАТСИЯ ВА НОЗИРОТИ САВДОИ НАЗДИ ҲУКУМАТИ ҚУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН	15.02.2021	31.12.2025
43	АГЕНТИИ ХАРИДИ МОЛ, КОР ВА ХИЗМАТРАСОНИИ НАЗДИ ҲУКУМАТИ ҚУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН	15.02.2021	31.12.2025
44	АГЕНТИИ ҲОҶАГИИ ҶАНГАЛИ НАЗДИ ҲУКУМАТИ ҚУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН	15.02.2021	31.12.2025
45	КУМИТАИ БЕҲАТАРИИ ОЗУҚАВОРИИ НАЗДИ ҲУКУМАТИ ҚУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН	15.02.2021	31.12.2025
46	МАРКАЗИ ТАТҚИҚОТИ СТРАТЕГИИ НАЗДИ ПРЕЗИДЕНТИ ҚУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН	15.02.2021	31.12.2025
47	АГЕНТИИ НАЗОРАТ ДАР СОҲАИ МАОРИФ ВА ИЛМИ НАЗДИ ПРЕЗИДЕНТИ ҚУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН	15.02.2021	31.12.2025
48	КУМИТАИ РУШДИ МАҲАЛИ НАЗДИ ПРЕЗИДЕНТИ ҚУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН	15.02.2021	31.12.2025
49	АГЕНТИИ ХИЗМАТИ ДАВЛАТИИ НАЗДИ ПРЕЗИДЕНТИ ҚУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН	15.02.2021	31.12.2025
50	АГЕНТИИ НАЗОРАТИ ДАВЛАТИИ МОЛИЯВӢ ВА МУБОРИЗА БО КОРРУПСИЯИ ҚУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН	15.02.2021	31.12.2025
51	АГЕНТИИ МАВОДИ НАШӢАОВАРИ НАЗДИ ПРЕЗИДЕНТИ ҚУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН	15.02.2021	31.12.2025
52	АГЕНТИИ ОМОРИ НАЗДИ ПРЕЗИДЕНТИ ҚУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН	15.02.2021	31.12.2025
53	ПАЛАТАИ ҲИСОБИ ҚУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН	15.02.2021	31.12.2025
54	МАРКАЗИ МИЛЛИИ ҚОНУНГУЗОРИИ НАЗДИ ПРЕЗИДЕНТИ ҚУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН	15.02.2021	31.12.2025
55	ВАЗОРАТИ МАОРИФ ВА ИЛМИ ҚУМҲУРИИ	06.02.2014	БЕМӢҲЛАТ

	ТОҶИКИСТОН		
56	ВАЗОРАТИ ТАНДУРУСТИИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН	25.01.2016	БЕМҶҲЛАТ
57	ВАЗОРАТИ ЭНЕРГЕТИКА ВА ЗАХИРАҶОИ ОБИИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН	26.12.2012	БЕМҶҲЛАТ
58	КВД «ТОҶИКСУҒУРТА»	16.12.2010	БЕМҶҲЛАТ
59	КУМИТАИ АНДОЗИ НАЗДИ ҲУКУМАТИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН	30.10.2012	БЕМҶҲЛАТ
60	ТАШКИЛОТИ ҲУҚУҚ ВА РУШДИ ҶОМЕАИ ДЕҲОТИ ДАР ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН	13.10.2018	БЕМҶҲЛАТ
Эзоҳ: донишҷӯёни Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон метавонанд дар асоси шартномаҳои ҳамкорӣ, ки байни вазоратҳо, корхонаву ташкилотҳо ва донишгоҳ баста шудааст, зерсохторҳо ва намояндагон онҳоро дар вилоят, шаҳр ва ноҳияҳо ҳамчун пойгоҳи (объект) таҷрибаомӯзии таълимӣ, истеҳсоли ва пешаздипломӣ интиҳоб намоянд. Дар ҳолати қабул нагардидани донишҷӯён аз тарафи намояндагони пойгоҳҳои (объект) таҷрибаомӯзӣ, бевосиба ба бахши таҷрибаомӯзӣ ва рушди касбияти донишгоҳ муроҷиат намоянд. Сардори бахши таҷрибаомӯзӣ ва рушди касбияти донишгоҳ Тел: +992 940 63 63 63 +992 915 30 66 66 (Ватсап, ИМО, Вайбер, Телеграм) Суроғи элронӣ: Sulaymonzoda_sh@mail.ru Шухрат Сулаймонзода			

**СУЛАЙМОНЗОДА ШУҲРАТ ФИРДАВС
МИРАКОВ ҚУДРАТУЛЛО МИРМУҲАММАДОВИЧ
МУМИНОВ АБДУКАРИМ БЕГОВИЧ**

ДАСТУРИ МЕТОДӢ

доир ба таҷрибаомӯзии таълимӣ, истеҳсолӣ, пешаздипломӣ
(барои донишҷӯёни ихтисосҳои 1–960101 – хадамоти гумрук,
1–96010102 – таъминоти иқтисодии фаъолияти гумрукӣ, 1–96010103 –
беҳатарии иқтисодӣ)